

Ελλείμμα Τρέχουσων.

Συνοπτική περιγραφή του προβλήματος

Τα χρόνια προβλήματα της Ελληνικής Οικονομίας παρουσίασαν εμφανή σημεία επιδείνωσης κατά το 1985.

Τα τρία ευαίσθητα μακροοικονομικά μεγέθη - το ισοζύγιο πληρωμών, το δημοσιονομικό έλλειμμα και ο πληθωρισμός - που αντανakλούν τα προβλήματα πιο έντονα, δείχνουν την εξής εξέλιξη σε σχέση με τα δύο προηγούμενα χρόνια (Πίνακας 1).

Π Ι Ν Α Κ Α Σ 1

ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ, 1983-1985

	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u> (εκτιμήσεις)
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών			
Εκ. Δολλ.	-1876	-2130	-2800
Ως ποσοστό του ΑΕΠ*	5.4	6.4	8.4
Ισοζύγιο Αυτόνομων Πληρωμών**			
Εκ. Δολλ.	-1904	-2124	-2650
Ως ποσοστό του ΑΕΠ*	5.4	6.4	7.9
Έλλειμμα Δημόσιου Τομέα***			
Δισ. Δρ.	379.6	522.5	900.0
Ως ποσοστό του ΑΕΠ*	12.4	13.9	20.0
Ρυθμός Πληθωρισμού****(%)	20.2	18.5	18.7
(Μέσος έτους)			

* Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (GDP) σε τρέχουσες αγοραίες τιμές.

** Αντιστοιχεί με τις ανάγκες εξισορροπητικού εξωτερικού δανεισμού και περιλαμβάνει Τρέχουσες Συναλλαγές + (Κίνηση κεφαλαίων Ιδιωτικού Τομέα - Εμπορικών Τραπεζών) + Χρεολύσια Δημοσίου + Τακτοποιητέα Στοιχεία.

*** Εξαιρούνται οι λογαριασμοί πετρελαιοειδών και λιπασμάτων

**** Όπως προκύπτει από τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

Εκφρασμένα σαν ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), τα ελλείμματα των Τρεχουσών Συναλλαγών (8.4%) και του Δημόσιου Τομέα (20%), είναι σε πολύ επικίνδυνα επίπεδα σύμφωνα με την διεθνή και την ιστορική εμπειρία.

Η μεγάλη χειροτέρευση που παρατηρείται στα μεγέθη αυτά το 1985, σέ κάποιο βαθμό διογκώνει τις διαστάσεις του προβλήματος γιατί περιλαμβάνει παροδικές επιρροές. Συγκεκριμένα, το ισοζύγιο πληρωμών έχει επηρεασθεί από επιταχύνσεις/επιβραδύνσεις αγορών/πωλήσεων και πληρωμών/εισπράξεων στις συναλλαγές με το εξωτερικό, οι οποίες απορρέουν από τη μείωση εμπιστοσύνης στη συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής. Η χειροτέρευση που παρατηρείται στις τρέχουσες συναλλαγές, πιθανόν να οφείλεται κατά ένα μέρος και σε υποεκτίμηση του ελλείμματος το 1983 και το 1984*. Σχετικά με το έλλειμμα του δημόσιου τομέα, τούτο αντανακλά υπερβάσεις στις δαπάνες και υστερήσεις στις εισπράξεις εσόδων που σχετίζονται με τις βουλευτικές εκλογές. Επισημαίνεται πάντως ότι η μείωση εμπιστοσύνης στη δραχμή είναι επικίνδυνη. Επί πλέον το ισοζύγιο πληρωμών θα επιβαρυνθεί στα επόμενα χρόνια με μεγάλη αύξηση των πληρωμών για χρεολύσια (από \$ 880 εκ. το 1985 σε \$ 995 εκ. το 1986 και \$ 1435 εκ. το 1987).

* Η πιθανότητα υποεκτίμησης του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών το 1983 και το 1984 προκύπτει από τα σχετικά μεγάλα αρνητικά ποσά για τα Τακτοποιητέα Στοιχεία το 1983 (-357 εκ. δολ.) και το 1984 (-312 εκ. δολ.) σε αντίθεση με ένα θετικό, αν και μικρό, ποσό στο πρώτο επτάμηνο του 1985 (68 εκ. δολ.). Για το σύνολο του 1985 γίνεται η υπόθεση ότι τα Τακτοποιητέα Στοιχεία θα είναι μηδέν.

Όσον αφορά τον πληθωρισμό, η μικρή αύξηση του μέσου ετήσιου ρυθμού του η οποία παρατηρείται το 1985 είναι πλασματική, γιατί οφείλεται στη συμπίεση, διά τιμολογιακού ελέγχου, των τιμών διαφόρων αγαθών του ιδιωτικού τομέα και στη συγκράτηση των τιμών των υπηρεσιών των δημοσίων επιχειρήσεων σε επίπεδα που δέν είναι δυνατόν να διατηρηθούν. Οι αυξήσεις τιμών που έγιναν ή που πρόκειται να γίνουν στο τελευταίο πεντάμηνο του 1985, και που ήταν αναγκαίες για να αποφευχθεί η περαιτέρω διεύρυνση του ελλείμματος, δέν θα έχουν την πλήρη επίδρασή τους στο μέσο ετήσιο ρυθμό του πληθωρισμού πρίν από το 1986.

Διάγνωση

Από μακροπρόθεση σκοπιά τα κύρια προβλήματα της Ελληνικής οικονομίας οφείλονται στις διαρθρωτικές αδυναμίες και στις στρεβλώσεις της. Η αντιμετώπισή τους με αναπτυξιακή πολιτική και ορθολογική εξυγίανση σε μικροοικονομικό επίπεδο είναι επιτακτική αλλά αναπόφευκτα βραδείας απόδοσης.

Τα προβλήματα, όμως, που προκύπτουν από τις εξελίξεις που εμφανίζονται στον Πίνακα 1 είναι κυρίως μακροοικονομικά, έχουν επείγοντα χαρακτήρα και απαιτούν ένα πρόγραμμα βραχυπρόθεσμης και μεσοπρόθεσμης σταθεροποίησης. Σ' αυτό περιορίζεται η παρούσα έκθεση. Τονίζεται όμως ότι χωρίς μία πολιτική σταθεροποίησης που θα είναι αποτελεσματική από την αρχή και θα εφαρμοσθεί με συνέπεια, χωρίς παρεκλίσεις, δέν είναι δυνατόν να δρομολογηθεί μία αξιόλογη αναπτυξιακή διαδικασία, έστω και άν βραχυπρόθεσμα προκύψει κάποια αντίφαση ή ελάχιστη δυνατή βέβαια-μεταξύ σταθεροποίησης και ανάπτυξης.

Η διάγνωση του μακροοικονομικού προβλήματος στρέφεται γύρω από δύο άξονες:

1. την υπερβάλλουσα εγχώρια ζήτηση (απορρόφηση),
2. την απώλεια ανταγωνιστικότητας.

Η υπερβάλλουσα ζήτηση αποδίδεται επιγραμματικά με την έκφραση: "δαπανούμε (κυρίως για κατανάλωση) περισσότερο απ'ότι παράγουμε". Προσωρινά μια τέτοια κατάσταση μπορεί να διατηρηθεί με εξωτερικό δανεισμό. Αλλά αν ο εξωτερικός δανεισμός συνεχίσει να χρηματοδοτεί καταναλωτικές δαπάνες, είτε του δημόσιου είτε του ιδιωτικού τομέα, το βάρος του δανεισμού θα γίνει με την πάροδο του χρόνου δυσβάστακτο (όπως τείνει να συμβεί τα τελευταία χρόνια) ενώ παράλληλα θα εξαντληθεί η δανειοληπτική ικανότητα της χώρας (όπως άρχισε ήδη να διαφαίνεται).

Ex post (απολογιστικά) η υπερβάλλουσα ζήτηση είναι ταυτόσιμη με το έλλειμμα των τρεχουσών συναλλαγών. Επίσης είναι ταυτόσιμη με τη διαφορά μεταξύ του ελλείμματος του δημόσιου τομέα και του πλεονάσματος του ιδιωτικού τομέα, γεγονός που υποδηλώνει τη σημασία του δημόσιου ελλείμματος για το ισοζύγιο πληρωμών.

Η ex post ταύτιση της υπερβάλλουσας ζήτησης με το έλλειμμα του ισοζυγίου δέν σημαίνει ότι, υποχρεωτικά, η πρώτη είναι η όλη ή ακόμη και η μερική αιτία του δεύτερου, ιδιαίτερα όταν υπάρχει σημαντική υποαπασχόληση του εργατικού και του παραγωγικού δυναμικού της χώρας. Ο ρόλος της υπερβάλλουσας ζήτησης στην δημιουργία του ελλείμματος είναι λοιπόν ζήτημα εκτίμησης.

Η πρώτη μεγάλη επιλογή αφορά τη σχετική βαρύτητα που θα δοθεί σε μέτρα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας αφ' ενός και τη μείωση της ζήτησης αφ' ετέρου. Το Συμβούλιο έφθασε αρκετά νωρίς στην πορεία των συζητήσεών του στο συμπέρασμα ότι, ενώ η λήψη μέτρων και προς τις δύο κατευθύνσεις είναι επιθυμητή, εν τούτοις τα μέτρα που οδηγούν στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας είναι για πρακτικούς λόγους περιορισμένα και αυτό προσδιορίζει το σχετικά μικρό ειδικό τους βάρος.

Η συλλογιστική που οδήγησε σ' αυτό το συμπέρασμα σχετίζεται με μία άλλη μεγάλη επιλογή - μεταξύ μίας εφ' άπαξ υποτίμησης (που θα προsteθεί στη διολίσθηση) από το ένα μέρος και μίας εξειδικευμένης πολιτικής τιμών/εισοδημάτων και διολίσθησης από το άλλο μέρος. Και οι δύο οδηγούν σε βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, αλλά η πρώτη επιταχύνει τον πληθωρισμό ή στην καλύτερη περίπτωση δεν τον επιβραδύνει, ενώ η δεύτερη συγκλίνει προς ένα χαμηλότερο ρυθμό πληθωρισμού. Γι' αυτό και η πρώτη αποκλείσθηκε, συνεπικουρούντων και δύο άλλων παραγόντων: μιά υποτίμηση θα εξάτμιζε την προσδοκόμενη αύξηση εισροής συναλλάγματος από τουρισμό το 1986 (μιά και περίπου 50% της συνολικής εισροής εξαρτάται από ήδη κλεισμένα συμβόλαια σε δραχμές) και, τροφοδοτώντας τον πληθωρισμό, θα οδηγούσε σε αύξηση του ελλείμματος του δημόσιου τομέα.

Τό τίμημα αποκλεισμού της εφ' άπαξ υποτίμησης είναι ότι γίνεται αδύνατη μία άμεση και σημαντική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας που θα ήταν δυνατόν να επιτευχθεί με μία σοβαρή υποτίμηση συνοδευμένη από μία αυστηρή και αποτελεσματική συγκράτηση των εισοδημάτων.

Προς το τέλος των συζητήσεων του Συμβουλίου, ορισμένα μέλη άρχισαν να θεωρούν τό τίμημα πολύ υψηλό και να αναθεωρούν την άποψή τους για τον αποκλεισμό της υποτίμησης.

Τιμές και Εισοδήματα:

Η Πολιτική Τιμών και Εισοδημάτων, που απομένει σαν το μόνο εργαλείο για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, είναι στενά περιορισμένη από τον θεσμό της ΑΤΑ και την αδυναμία αποτελεσματικού ελέγχου των εισοδημάτων που προέρχονται από μη μισθωτές υπηρεσίες που έχουν την τάση να ακολουθούν ή και να υπερβαίνουν τις αυξήσεις με βάση την ΑΤΑ. Με δεδομένη την παραγωγικότητα της εργασίας, σημερινή της μορφή οδηγεί σε βέβαιο ναυάγιο κάθε μέτρου για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Διάφορες τροποποιήσεις που θεωρήθηκαν σχετικά εφικτές ενσωματώθηκαν σε σενάρια: μεταξύ άλλων παράλειψη της ΑΤΑ για το πρώτο τετράμηνο, μετάβαση σε μιά "μελλοντοβλεπτική" ΑΤΑ* και καθιέρωση της μη αποζημίωσης για τιμαριθμικές αυξήσεις εισαγομένων ειδών. (Οι λεπτομέρειες δίνονται στην έκθεση της Ομάδας Εργασίας για Τιμές και Εισοδήματα που επισυνάπτεται ως Παράρτημα 2).

Τα πέντε σενάρια του Παραρτήματος 2, ενσωματώνουν ένα μηχανισμό αλυσιφωτής αλληλοεπίδρασης τιμών και εισοδημάτων και υποθέτουν ότι οι αλλαγές των τιμών διαμορφώνονται αποκλειστικά από τις αλλαγές του κόστους εργασίας και του κόστους των εισαγομένων προϊόντων. Το κόστος των τελευταίων εξαρτάται από τη διολίσθηση της δραχμής η οποία ακολουθεί τον κανόνα ότι εξουδετερώνει τη διαφορά μεταξύ α) των αυξήσεων του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή και β) των αυξήσεων των σε ξένο νόμισμα τιμών των εισαγομένων προϊόντων.

* Δηλαδή μια ΑΤΑ η οποία βασίζεται στον προσδοκώμενο πληθωρισμό με 'διορθωτικές' αποζημιώσεις στο τέλος κάθε τετραμήνου.

ν'αντιμετωπισθούν εν μέρει οι δυσκολίες προτείνεται

(α) να καθιερωθεί δια νόμου για ένα προσωρινό διάστημα, η απαγόρευση χορηγήσεως αυξήσεων στους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα πέραν αυτών της τροποποιημένης ΑΤΑ, (β) να εφαρμοσθεί έλεγχος στα αγροτικά εισοδήματα μέσω των τιμών ασφαλείας, (γ) να χρησιμοποιηθεί το σύστημα φορολογίας και επιδότησης για να επωμισθούν και τα υπόλοιπα εισοδήματα το δίκαιο μερίδιό τους του βάρους της σταθεροποίησης.

Τέλος αναφέρεται, για μελλοντική αντιμετώπιση, ότι με ταχείς ρυθμούς πληθωρισμού η ΑΤΑ εξισώνει ραγδαία τους μισθούς όλων των υπαλλήλων με αρνητικές επιπτώσεις στην παραγωγικότητα, πράγμα που θέτει το ερώτημα εάν και πότε αυτή η διαδικασία θα ξεπεράσει τα επιθυμητά όρια. Επί πλέον, με ταχύ πληθωρισμό το αμετάβλητο των απολύτων επιπέδων των μισθών οι οποίοι καθορίζουν τη διαφορική αποζημίωση δια της ΑΤΑ, ενώ βοηθούν την καταπολέμηση του πληθωρισμού, διαστρεβλώνουν έντονα τις αρχικές προθέσεις.

Έλλειμμα Δημοσίου Τομέα

Όπως έχει ήδη επισημανθεί, όσο μικρότερη η συμβολή της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας στον περιορισμό του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών τόσο μεγαλύτερη πρέπει να είναι η περικοπή της συνολικής εγχώριας ζήτησης. Σε μία οικονομία όπως η Ελληνική, ο μακροοικονομικός έλεγχος της συνολικής ζήτησης γίνεται βασικά μέσω του περιορισμού του ελλείμματος του δημόσιου τομέα με περικοπή των δαπανών ή με αύξηση των εσόδων (μεγαλύτερη φορολογία, αύξηση των τιμών από τις δημόσιες επιχειρήσεις).

Η μείωση του δημόσιου ελλείμματος δεν επιζητείται μόνο για τις ευνοϊκές της επιπτώσεις στο ισοζύγιο. Είναι επίσης επιθυμητή γιατί ο συνεχής δανεισμός για την κάλυψη του διαρθρωτικού ελλείμματος (σε αντιδιαστολή με το κυκλικό έλλειμμα), αυξάνει το δημόσιο χρέος επικίνδυνα έστω και αν πρόκειται περί εσωτερικού χρέους. Επίσης η μείωση του δημόσιου ελλείμματος παίζει, καλώς ή κακώς, σημαντικό ρόλο στην αποκατάσταση ενός κλίματος διεθνούς εμπιστοσύνης.

Οι βασικές επιλογές του Συμβουλίου στον τομέα αυτόν είναι οι εξής :

1. Στόχος για το έλλειμμα : Για να επιτευχθεί ο στόχος για την βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, είναι αναγκαίο παράλληλα με τη λήψη μέτρων για την ανταγωνιστικότητα, να συμβάλλει ο δημόσιος τομέας με ένα πρόγραμμα μείωσης δαπανών και αύξησης εσόδων το 1986, το οποίο θα αποδώσει 230 δισ. δρχ.

σε σχέση με το 1985. Αυτό το ποσό αντιστοιχεί με 5% του ΑΕΠ, όπως θα διαμορφώνετο, δηλαδή *ex ante*, χωρίς τη λήψη μέτρων. Επιπρόσθετα θα υπάρξει μία απόδοση περίπου 20 δισ. δρχ. από προσαρμογές που έχουν ήδη γίνει και οι οποίες αφορούν τους λογαριασμούς πετρελαιοειδών και λιπασμάτων. Ο συνολικός στόχος λοιπόν είναι η μείωση του ελλείμματος κατά 5,5% του ΑΕΠ (*ex ante*).

Θα απομείνει ένα *ex ante* έλλειμμα του δημοσίου της τάξεως του 14% του ΑΕΠ, το οποίο συμπίπτει με το αντίστοιχο ποσοστό του 1984. Δηλαδή, η προτεινόμενη μείωση του ελλείμματος του δημοσίου αποτελεί επανακατάκτηση του απωλεσθέντος εδάφους κατά το 1985.

Δεδομένου όμως ότι κάποια συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας θα ακολουθήσει την *ex ante* μείωση του ελλείμματος του δημοσίου, η *ex post* μείωση του ελλείμματος (σαν ποσοστό του ΑΕΠ όπως τελικά διαμορφωθεί), θα είναι μικρότερη από 5,5%, γιατί θα προκύψει μία ενδογενής αύξηση των δαπανών (επιδόματα ανεργίας κ.λ.π.) και μείωση εσόδων (μικρότερη απόδοση αμέσων και εμμέσων φόρων με τους ίδιους συντελεστές). Εν τούτους η σύγκριση μεταξύ του ελλείμματος του 1984 και του *ex ante* ελλείμματος που στοχεύεται για το 1986 είναι ορθή διότι, για να γίνεται σύγκριση μεταξύ παρομοίων, το ΑΕΠ πρέπει να κρατείται νοερά στο ίδιο περίπου επίπεδο. Σημειωτέον ότι τα υπόλοιπα μεγέθη στα οποία θα γίνει μνεία σχετικά με τον δημόσιο τομέα εκφράζονται *ex ante*.

2. Κατανομή συνολικής μείωσης ελλείμματος μεταξύ προϋπολογισμών :

135 δισ. δρχ. να προέλθουν από τον Τακτικό Προϋπολογισμό,
25 δισ. δρχ. από τον Προϋπολογισμό Επενδύσεων και 70 δισ.
δρχ. από τις Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς.

3. Κατανομή της μείωσης του ελλείμματος του Τακτικού Προϋπολογισμού μεταξύ δαπανών και εσόδων : επειδή αναγνωρίζεται ότι οι δαπάνες τείνουν να είναι βραχυπρόθεσμα ανελαστικές, το βάρος θα πέσει κυρίως στα έσοδα. Συνιστάται όμως όσο το δυνατόν μεγαλύτερη μείωση των δαπανών δεδομένου ότι υπάρχουν παρασιτικές δαπάνες και υπεράριθμο προσωπικό (το οποίο μπορεί να μειωθεί αν δεν αναπληρώνονται οι αποχωρούντες), καθώς και πολλές ανορθολογικές επιδοτήσεις.
4. Κατανομή μεταξύ άμεσης και έμμεσης φορολογίας : υπάρχουν διαφορές απόψεων στον Συμβούλιο σ' αυτό το θέμα. Από τη μία μεριά, υποστηρίζεται ότι για τη δίκαιη κατανομή των θυσιών που συνεπάγεται ένα πρόγραμμα σταθεροποίησης χρειάζεται συστηματικότερη εφαρμογή του φορολογικού νόμου και εντονότερη πάταξη της φοροδιαφυγής με αποτέλεσμα την μεγαλύτερη απόδοση της άμεσης φορολογίας. Επί πλέον, η έμμεση φορολογία δια της ΑΤΑ υποδαυλίζει τον πληθωρισμό. Από την άλλη μεριά υποστηρίζεται ότι, άσχετα από καλές προθέσεις, η άμεση φορολογία πλήττει μόνο τους μισθωτούς και είναι συνεπώς άδικη, ενώ οι πληθωριστικές επιπτώσεις της έμμεσης φορολογίας θεωρούνται μικρές ή πρέπει να εξουδετερωθούν δια της (θεμιτής) εξαίρεσης από την τροποποιημένη ΑΤΑ μέτρων έμμεσης φορολογίας που αποτελούν μέρος του πακέτου για την σταθεροποίηση.
5. Κατανομή του βάρους μεταξύ αστικού και αγροτικού πληθυσμού : το διέπον πνεύμα του Συμβουλίου είναι ότι ο αγροτικός τομέας πρέπει να επωμισθεί ένα μεγαλύτερο βάρος απ' ότι αναλογικά θα του έπεφτε, γιατί μέχρι τώρα έχει τύχει προνομιακής μεταχείρισης.

Πρέπει βέβαια να συνυπολογισθούν και οι επιπτώσεις της πολιτικής τιμών και εισοδημάτων. (Υπενθυμίζεται ότι αναφέρεται πιο πάνω σκέψη για τον έλεγχο των αγροτικών εισοδημάτων μέσω των τιμών ασφαλείας).

6. Συγκεκριμένοι φόροι : το Συμβούλιο εξέτασε προτάσεις για αύξηση εσόδων από συγκεκριμένους φόρους (κυρίως από ήδη υφιστάμενους, δια του περιορισμού της φοροδιαφυγής), με συνολική απόδοση της τάξεως των 100 δισ. δρχ., δηλαδή 2 περίπου ποσοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ. Από άποψη κοινωνικής δικαιοσύνης, αν και όχι από άποψη απόδοσης, αξιοσημείωτη είναι η πρόταση για την κατάργηση όλων των φορολογικών απαλλαγών (ποδοσφαιριστών, δημοσιογράφων, βουλευτών, κ.λ.π.), ή οποία έτυχε ομόφωνης επιδοκιμασίας. Από άποψη απόδοσης αλλά και γενικότερης φορολογικής διαχείρισης και πολιτικής η σημαντικότερη πρόταση αφορά την εφαρμογή τεκμηρίων στην άμεση φορολογία. Η φοροδιαφυγή από όλους, εκτός από τους μισθωτούς, έχει πάρει σκανδαλώδεις διαστάσεις και η καθιέρωση τεκμηρίου θεωρείται η καλύτερη μέθοδος για την πάταξή της, χωρίς να αγνοούνται και τα μειονεκτήματά της.

7. Προτείνεται ομόφωνα η ποινικοποίηση της φοροδιαφυγής. Υπάρχουν προηγούμενα σε ανεπτυγμένες χώρες με θετικά αποτελέσματα όσο αφορά τη φορολογική απόδοση.

Αν ολόκληρη η μείωση του δημοσίου ελλείμματος κατά 5,5% ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ προέρχονταν από μείωση δαπανών, η ex ante πτώση της συνολικής εγχώριας ζήτησης θα ήταν επίσης 5,5 μονάδες.

Επειδή όμως το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης του δημοσίου ελλείμματος θα προέλθει από αύξηση εσόδων, η πτώση της εγχώριας ζήτησης θα είναι καπως μικρότερη, γύρω στις 5 μονάδες. Όμως, θα υπάρχει μία αύξηση ζήτησης Ελληνικών προϊόντων από τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους η οποία θα αφαιρέσει μία μονάδα από τις 5, αφήνοντας την πτώση της συνολικής ζήτησης που θα επηρεάσει την παραγωγή στις 4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ ex ante.

Η επίδραση στην παραγωγή θα είναι αρνητική και θα οδηγήσει σε μία πτώση του ΑΕΠ, σε σταθερές τιμές, κατά 3% περίπου στον πρώτο χρόνο και περισσότερο αργότερα, με επιφυλάξεις και προς τα κάτω αλλά και προς τα πάνω από ορισμένα μέλη του Συμβουλίου. Η προσαρμογή της οικονομίας σε μία ανεκτή κατάσταση από άποψη ελλείμματος ισοζυγίου και πληθωρισμού, μέσω μείωσης της ζήτησης, έχει αυτό το κόστος.

Σημειωτέον ότι εάν δεν επωφεληθεί η οικονομία από τον χρόνο που της δίνεται για να κάνει τις ανάγκαίες διαρθρωτικές προσαρμογές που οδηγούν τελικά με διάφορους τρόπους σε μία σημαντικά βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα, η βελτίωση του ισοζυγίου που οφείλεται αποκλειστικά στην περικοπή της συνολικής εγχώριας ζήτησης θα εξατμισθεί μόλις υπάρξει αναθέρμανση της οικονομίας.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η μείωση του πληθωρισμού, στο μέτρο που αντανακλάται στη μείωση των ονομαστικών επιτοκίων και στην επιβράδυνση της διολίσθησης της δραχμής, έχει την ιδιαιτερότητα ότι μειώνει το έλλειμμα του δημοσίου κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ για κάθε επιβράδυνση του πληθωρισμού κατά μία μονάδα. Μία σημαντική λοιπόν πτώση του ρυθμού του πληθωρισμού όπως αυτή που προβλέπεται ότι θα προέλθει από την επιτυχή εφαρμογή μιάς πολιτικής τιμών και εισοδημάτων, θα έχει μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μία μεγάλη επίδραση στο έλλειμμα του δημοσίου. Αυτή η επίπτωση είναι ποσοτικά σημαντική και πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψη στη διαμόρφωση πολιτικής για τα ονομαστικά επιτόκια.

Ισοζύγιο πληρωμών:

Η μείωση του δημόσιου ελλείμματος και η πολιτική Τιμών και Εισοδημάτων που εκτέθηκαν πιο πάνω, είχαν σαν τον πιο βασικό στόχο την μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Και τα δύο μαζί υπολογίζεται πως θα αποδώσουν μιά καλύτερευση του ισοζυγίου κατά 700-900 εκ.δολλ. Η συμβολή της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας εκτιμάται σε 1/4 ως 1/3 της καλύτερευσης.

Η αποκατάσταση εμπιστοσύνης πρέπει να αποδώσει \$ 300-400 εκ. υποθέτοντας μόνο ότι οι επιβραδύνσεις/επιταχύνσεις του 1985 δεν θα επαναληφθούν. (Αν, όπως ελπίζουμε, αντιστραφούν η μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου από αυτή την πηγή θα διπλασιασθεί, θα φθάσει δηλαδή τα 600-800 εκ.δολλ., αλλά δεν πρέπει να προεξοφλούμε ένα τόσο μεγάλο κέρδος).

Εξωγενείς παράγοντες θα μας βοηθήσουν, αποδίδοντας συνολικά περί τα 300-350 εκ.δολλ. (αύξηση καθαρών μεταβιβάσεων από ΕΟΚ: \$ 100-150 εκ., μείωση διεθνών επιτοκίων κατά 1% και υποτίμηση του δολλαρίου απέναντι στα ισχυρά νομίσματα κατά 5%:200 εκ.δολλ.).

Δεν έχει προχωρήσει η προετοιμασία νέων μέτρων για την προσέλκυση κεφαλαίων ομογενών του εξωτερικού ή συναλλάγματος αποθησαυρισθέντος από κατοίκους του εσωτερικού. Επιβάλλεται η ταχεία εξέταση τέτοιων μέτρων.

Η άθροιση των ανωτέρω ποσών (παίρνοντας το μέσο όρο όπου δίδονται δύο αριθμοί) μας δίνει μία καλύτερευση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της τάξεως των 1450 εκ.δολλ.

Ολη όμως η καλύτερευση δεν θα εκδηλωθεί τον πρώτο χρόνο, ιδιαίτερα δε το μέρος της που αποδίδεται στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Γι' αυτό πρόσθετα μέτρα προσωρινού χαρακτήρα είναι αναγκαία.

Το Συμβούλιο προτείνει τα εξής :

(α) Υποχρεωτικές καταθέσεις για ένα ευρύ φάσμα εισαγομένων προϊόντων με βάση την αξία των εισαγωγών τους. Η διεθνής και ελληνική εμπειρία γύρω από το σύστημα αυτό πείθει ότι η αποτελεσματικότητά του θα είναι σημαντική. Επισημαίνεται ότι χρειάζεται η συναίνεση της ΕΟΚ για ένα τέτοιο μέτρο. Πρέπει επίσης να ληφθούν υπ' όψη οι επιπτώσεις του μέτρου στη ρευστότητα της οικονομίας.

(β) Ματαίωση ή καθυστέρηση κρατικών προμηθειών - απόδοση 50 εκ.δολλ.

(γ) Διάφορα μέτρα- 100 εκ.δολλ.

Στο σύνολό τους τα μέτρα προσωρινού χαρακτήρα ενδεχομένως υπερκαλύπτουν τις καθυστερήσεις στην απόδοση των κυρίων μέτρων σταθεροποίησης (ανταγωνιστικότητα και υπερβάλλουσα ζήτηση) και συνεπώς καλύπτουν εν μέρει και την τυχόν καθυστέρηση εφαρμογής μέτρων για την προσέλκυση κεφαλαίων.

Το κατά πόσο τα μέτρα ανταποκρίνονται στις ανάγκες του ισοζυγίου πληρωμών μπορεί να αξιολογηθεί με μία σύντομη αναφορά στην κατάσταση όπως θα είχε εν απουσία τους.

Προβλέπεται ότι το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών το 1986, χωρίς τη λήψη μέτρων και χωρίς τις εξωγενείς αλλαγές που αναμένονται, θα είναι της τάξεως των 2800 εκ.δολλ., δηλαδή το ίδιο όπως, κατά εκτίμηση, θα είναι και το έλλειμμα του 1985. Επειδή υπολογίζεται ότι η αυτόνομη κίνηση κεφαλαίων το 1986 (εκροές μείον εισροές) θα είναι κοντά στο μηδέν και επειδή η ίδια υπόθεση γίνεται για τα τακτοποιητέα στοιχεία, το συνολικό έλλειμμα του 1986 που θα χρειάζεται κάλυψη από εξισορροπητικό δανεισμό θα είναι επίσης 2800 εκ.δολλ. Μετά από τις προβλεπόμενες βελτιώσεις που θα απορρεύσουν από τα προτεινόμενα μέτρα, το υπόλοιπο που πρέπει να καλυφθεί από εξισορροπητικό δανεισμό, θα κυμανθεί μεταξύ 1100 και 1300 εκ.δολλ.

(Ο μικρότερος από τους δύο αριθμούς υποθέτει λήψη μέτρων για την προσέλκυση κεφαλαίων ομογενών των οποίων η προετοιμασία προς το παρόν εκκρεμεί, αλλά είναι απολύτως αναγκαία, αν μη τι άλλο, για

την αντιμετώπιση της διεύρυνσης του ελλείμματος το 1987 λόγω αύξησης των χρεολυσίων).

Ενας τέτοιος δανεισμός είναι διατηρητέος για αρκετά χρόνια, ιδιαίτερα όταν διά του σταθεροποιητικού προγράμματος αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη. Τονίζεται όμως ότι το ποσό του εξισορροπητικού δανεισμού προκύπτει από πολλά επί μέρους μεγέθη έκαστο των οποίων έχει σημαντικά περιθώρια σφάλματος και αν τύχει τα σφάλματα να είναι σωρευτικά προς μία κατεύθυνση, η απόκλιση του υπολοίπου από την πρόβλεψη θα είναι μεγάλη.

Παρ'όλο το διατηρητέο ενός εξισορροπητικού δανεισμού αυτής της τάξεως, ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα πρέπει να έχει σαν ένα από τους πρωταρχικούς του στόχους την περαιτέρω μείωσή του σε ένα επίπεδο που αντιστοιχεί με αποδοτικές και σύγχρονα συναλλαγματοφόρες (με την ευρεία έννοια που περιλαμβάνει και αυτές που εξοικονομούν συνάλλαγμα) επενδύσεις.

Νομισματικά

Η νομισματική πολιτική έχει δύο κύρια σκέλη, τα οποία είναι φυσικά αλληλένδετα : την πολιτική επιτοκίων και το νομισματικό πρόγραμμα που καθορίζει τους στόχους της πιστωτικής επέκτασης. Το δεύτερο σκέλος απορρέει κατά ένα μεγάλο μέρος από τους στόχους και προβλέψεις για τον εξωτερικό δανεισμό και τον δανεισμό του δημοσίου αλλά εξαρτάται και από την επεξεργασία ορισμένων μεγεθών της οικονομίας λεπτομερέστερα από ότι στάθηκε δυνατό να γίνει στα πλαίσια αυτής της έκθεσης. Συνεπώς μόνο το πρώτο σκέλος καλύπτεται εδώ.

Πολιτική Επιτοκίων

(α) Γενικά

Προτείνεται να παραμείνει αμετάβλητο το γενικό επίπεδο επιτοκίων και χορηγήσεων.

Μείωση των επιτοκίων δεν ενδείκνυται, τουλάχιστο στο πρώτο στάδιο της εφαρμογής μιάς πολιτικής σταθεροποίησης της οικονομίας. Ωστόσο, επειδή η πολιτική σταθεροποίησης αναπόφευκτα θα συμπίεσει το ρυθμό αύξησης του ονομαστικού και του πραγματικού εισοδήματος, ενώ επιπλέον δεν είναι δυνατό να προβλεφθεί με ακρίβεια η επίδρασή της πάνω στη ροπή προς κατάθεση, δεν αποκλείεται να χρειασθεί η αύξησή τους στην πρώτη φάση της εφαρμογής των μέτρων για σταθεροποίηση. Σε δεύτερη φάση, όταν επιτευχθεί σημαντική και σταθερή πρόοδος στην μείωση του πληθωρισμού, τα ονομαστικά επιτόκια θα μειωθούν ώστε να διαμορφωθούν πραγματικά επιτόκια συνεπή

με τους στόχους για ενθάρρυνση των επενδύσεων αλλά και της αποταμίευσης σε τίτλους και καταθέσεις του εσωτερικού*.

Διευκρινίζεται πάντως ότι γενικότερα θα πρέπει να μεταβληθεί η μέχρι τώρα άκαμπτη πολιτική επιτοκίων και επιβάλλεται να εφαρμοστεί περισσότερο ευέλικτη πολιτική στον τομέα αυτό, η οποία είναι απαραίτητη για την επίτευξη των στόχων πολιτικής, όταν οι συνθήκες μεταβάλλονται ανάλογα.

(β) Καθιέρωση κατωτάτου ορίου επιτοκίου χορηγήσεων

Σήμερα υπάρχουν επιτόκια σε σημαντικές κατηγορίες χορηγήσεων, (βιοτεχνία, αγροτικός τομέας κ.λ.π.), τα οποία είναι χαμηλότερα και από το κατώτατο επιτόκιο καταθέσεων ταμιευτηρίου.

Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι γίνονται σημαντικές διαρροές πιστώσεων (ποσά από χαμηλότοκα δάνεια τοποθετούνται σε καταθέσεις με υψηλότερα επιτόκια), με συνέπεια :

Πρώτο, να μη γίνεται σωστή κατανομή των αποταμιευτικών πόρων
Δεύτερο, να αυξάνεται η ρευστότητα της οικονομίας και να περιορίζεται η αποτελεσματικότητα εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής και,

Τρίτο, να αυξάνεται σημαντικά το κόστος της επιδότησης από τον κρατικό προϋπολογισμό.

* Τα ανωτέρω αφορούν τα επιτόκια καταθέσεων και τις βασικές κατηγορίες των επιτοκίων χορηγήσεων. Για λεπτομέρειες βλέπε Παράρτημα 3.

Μετά τα παραπάνω, προτείνεται η καθιέρωση κατωτάτου επιτοκίου χορηγήσεων που να είναι κατά μία μονάδα μεγαλύτερο από το επιτόκιο των καταθέσεων ταμιευτηρίου στις εμπορικές τράπεζες. Σε πρώτη φάση προτείνεται το επιτόκιο αυτό να ισχύσει μόνο για τα βραχυπρόθεσμα δάνεια. Η διατήρηση του σημερινού χαμηλού επιτοκίου για τα μακροπρόθεσμα δάνεια επιβάλλεται τουλάχιστον προσωρινά επειδή σήμερα παρατηρείται υποτονικότητα στις επενδύσεις ενώ παράλληλα για τα δάνεια αυτά ο έλεγχος είναι πιο αποτελεσματικός (μικρότερες πιστωτικές διαρροές).

Η καθιέρωση κατωτάτου ορίου επιτοκίου χορηγήσεων (σήμερα 16%):

- επιβαρύνει τον αγροτικό τομέα με 5,7 δισ. δρχ. περίπου (0,8% στην προστιθέμενη αξία της αγροτικής παραγωγής)
- επιβαρύνει τη βιοτεχνία με 1,7 δισ. δρχ. περίπου (0,24% στην προστιθέμενη αξία της βιομηχανικής παραγωγής).
- ελαφρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό από δαπάνες επιδοτήσεων κατά 5,7 δισ. δρχ. (κυρίως με τη μορφή μείωσης της επιδότησης που δίνεται σήμερα στις καταθέσεις της ΑΤΕ).

Οι πιο πάνω υπολογισμοί αναφέρονται σε ετήσια μεγέθη και έχουν γίνει με βάση τα στοιχεία του έτους 1985.

Παράρτημα 1

Σχετικό εργατικό κόστος ανά μονάδα Βιομηχ. Προϊόντος.

1980 = 100

	(1)	(2)	(2)	(3)
	<u>Σύνολο</u>	<u>ΕΟΚ</u>	<u>Σύνολο</u>	<u>ΕΟΚ</u>
78	I. 96.4	99.5	95.2	98.5
	II. 98.5	101.3	96.7	99.8
	III. 99.2	103.3	98.1	102.5
	IV. 95.5	99.0	94.1	97.3
79	I. 98.1	100.1	96.4	98.0
	II. 101.9	103.5	101.3	103.0
	III. 104.6	105.5	104.2	105.2
	IV. 98.5	98.7	98.4	98.3
80	I. 106.5	106.4	105.9	105.4
	II. 100.0	99.8	99.5	99.4
	III. 97.6	97.4	98.3	98.2
	IV. 96.0	96.2	96.4	97.0
81	I. 109.8	111.1	110.0	112.9
	II. 102.8	104.8	101.7	105.8
	III. 113.6	116.0	112.3	117.8
	IV. 110.5	113.0	109.2	113.9
82	I. 120.0	123.3	118.0	124.2
	II. 131.5	134.6	129.5	136.1
	III. 143.3	147.0	139.6	147.0
	IV. 132.2	135.5	129.5	136.5
83	I. 114.9	117.8	113.2	119.4
	II. 122.6	126.1	120.8	128.2
	III. 132.2	137.0	129.6	138.9
	IV. 126.2	131.2	123.7	133.5
84	I. 127.2	132.2	124.6	134.6
	II. 126.3	131.4	123.8	133.8
	III. 138.3	143.6	135.5	147.5
	IV. 132.1	137.9	123.5	141.5

(1) Στάθμιση ανταγωνιστριών χωρών με βάση το σύνολο των βιομηχανικών εξαγωγών.
(Στάθμιση ισοζυγίου Πληρωμών ΤΕ με στοιχεία 1977)

(2) Στάθμιση ανταγωνιστριών χωρών με βάση την σταθμισμένη συναλλαγματική
ισοτιμία της δραχμής.
(Στάθμιση ΟΟΣΑ)

(3) Στάθμιση ανταγωνιστριών χωρών με βάση την σταθμισμένη συναλλαγματική
ισοτιμία της δραχμής
(Στάθμιση ισοζυγίου πληρωμών ΤΕ με στοιχεία 81-84).

Ανταγωνίστριες χώρες

Καναδάς, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ην. Βασίλειο, Βέλγιο, Ολλανδία, Σουηδία, Ελβετία, Αυστρία, Δανία, Νορβηγία.

ΥΠ: Στην στάθμιση (3) δεν συμπεριλαμβάνεται ο Καναδάς.

	<u>Σταθμίσεις</u>		
	(1)	(2)	(3)
ΧΩΡΕΣ			
Καναδάς	0,62	2,55	-
ΗΠΑ	4,75	14,66	7,87
Ιαπωνία	4,10	5,73	6,84
Γαλλία	15,39	11,72	11,95
Γερμανία	15,38	25,86	29,93
Ιταλία	25,68	12,23	16,04
Ην.Βασίλειο	8,58	6,11	6,84
Βέλγιο	8,37	5,10	4,19
Ολλανδία	7,02	8,66	8,48
Σουηδία	1,16	2,17	1,64
Ελβετία	3,09	2,03	2,04
Αυστρία	2,98	1,65	2,04
Δανία	0,57	0,90	1,53
Νορβηγία	2,31	0,63	0,61
	100,00	100,00	100,00

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ

1. Αποτελεσματικότητα Εισοδηματικής Πολιτικής

Μέχρι τώρα η αναφορά στην εισοδηματική πολιτική σημαίνει βασικά τον έλεγχο των εισοδημάτων από μισθωτή εργασία μέσω του μηχανισμού της ΑΤΑ. Αυτό έχει ως συνέπεια να υπόκεινται στην εισοδηματική πολιτική το 47% περίπου του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε τιμές συντελεστών παραγωγής. Το σύνολο των μισθών και ημερομισθίων με εργοδοτικές εισφορές κατανέμεται ως εξής :

- Δημόσιο (Μισθοί και συντάξεις δημοσίων υπαλλήλων)	30%
- Δημ. Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας Ν.Π.Δ.Δ. και Τράπεζες	15%
- Βιοτεχνία, Βιομηχανία	23%
- Υπόλοιπο Ιδιωτ. τομέα	32%
	100

Γίνεται φανερό ότι με την ΑΤΑ ελέγχεται το 50% περίπου του διαθέσιμου ιδιωτικού εισοδήματος και το υπόλοιπο μισό (αγροτικό εισόδημα, πρόσοδοι περιουσίας και επιχειρηματικής δράσης κ.λ.π.) δεν έχει αποτελέσει μέχρι σήμερα αντικείμενο της εισοδηματικής πολιτικής. Έτσι στο βαθμό που θέλει να ελέγξει κανείς τα εκτός μισθών εισοδήματα για μία πιο δίκαιη και πιο αποτελεσματική πολιτική θα πρέπει να επιδιώξει τον έλεγχό τους με συνδυασμό δημοσιονομικής πολιτικής (φόροι, επιδοτήσεις, πάταξη φοροδιαφυγής) και εμπορικής πολιτικής (έλεγχοι τιμών, υπερτιμολογήσεις αισχροκέρδεια κ.λ.π.).

Σε ότι αφορά τη συμμετοχή των διαφόρων παραγόντων στη διαμόρφωση του αποπληθωριστή ιδιωτικής κατανάλωσης οι πιο πρόσφατοι υπολογισμοί (πίνακες εισροών-εκροών) δείχνουν τα εξής :

Αποπληθωριστής Ιδιωτικής Κατανάλωσης

(ποσοστιαία συμμετοχή)

	%
- Μισθοί και ημερομίσθια	28,5
- Αγροτικό εισόδημα	6,8
- Πρόσοδοι περιουσίας και επιχειρημ. δράσης	34,5
- Καθαροί έμμεσοι φόροι	9,5
- Τιμές εισαγομένων (σε δρχ.)	20,7

Από τον πίνακα αυτό γίνεται φανερό ότι ο έλεγχος των μισθών και ημερομισθίων επηρεάζει τον πληθωρισμό κατά το 1/3 περίπου. Απαιτείται κι εδώ, επομένως, συστηματικός έλεγχος και των άλλων παραγόντων του κόστους εφόσον επιδιώκεται η σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού πληθωρισμού.

2. Εξελίξεις και προβλέψεις για τον πληθωρισμό του 1986

Μετά τις τελευταίες ανατιμήσεις στα καύσιμα, ζάχαρη και ορισμένες υπηρεσίες, ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (Δ.Τ.Κ.) το 1985 εκτιμάται ότι σε μέσα επίπεδα θα φτάσει το 18,7% περίπου και 20% περίπου αρχή-τέλους του έτους. Αν ως το τέλος του 1985 γίνουν και άλλες ανατιμήσεις (π.χ. ΟΤΕ, ΔΕΗ, ΕΛΤΑ κ.λ.π.) τότε οι ρυθμοί αυτοί θα γίνουν ακόμη μεγαλύτεροι: 19% περίπου σε μέσα επίπεδα και 23% περίπου αρχή-τέλους του 1985.

Σημειώνεται ότι η αύξηση του Δ.Τ.Κ. στο τελευταίο τετράμηνο του 1985 στην πρώτη περίπτωση θα είναι γύρω στο 10% και στη δεύτερη περίπου 13%.

Μέ βάση τις εξελίξεις αυτές και με το δεδομένο ότι οι περισσότερες αυξήσεις έγιναν πρόσφατα, ο μεταφερόμενος πληθωρισμός στο 1986 θα είναι στην πρώτη περίπτωση 9% και στη δεύτερη 11,5%. Αυτό σημαίνει ότι η επιβράδυνση του Δ.Τ.Κ. σε μέσα επί-πεδα δε φαίνεται πιθανό να υποχωρήσει κάτω από το 15% ακόμη κι αν επιτευχθεί ο στόχος του να επιβραδυνθεί ο ρυθμός του πληθωρισμού μεταξύ αρχής και τέλους του 1986 κατά 8-10%.

3. Εναλλακτικά σενάρια πολιτικής Μισθών (ΑΤΑ)

Το σχέδιο που εκπόνησε ο κ. Σπράος και το οποίο είχε ως στόχο τη σημαντική βελτίωση του ελλείμματος ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών το 1986 υπέθετε ότι αυτό θα γινόταν δυνατό μέσω μείωσης της συνολικής ζήτησης και βελτίωσης της παραγωγικότητας (κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος διορθωμένο με τη μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας).

Μέ βάση το σχέδιο αυτό η ομάδα εργασίας προχώρησε σε μεγάλο αριθμό σεναρίων ΑΤΑ. Από το μεγάλο αυτό αριθμό το Συμβούλιο επέλεξε την πληρέστερη διερεύνηση τεσσάρων τελικά σεναρίων.

Τα σενάρια αυτά έγιναν με τις εξής υποθέσεις υπολογισμού :

- Α. Οι μισθοί και τα αγροτικά εισοδήματα αυξάνονται σύμφωνα με το σύστημα ΑΤΑ κάθε σεναρίου. Κάθε αύξηση επηρεάζει το Δ.Τ.Κ. κατά 2/3 μέσα στην ίδια περίοδο (4μηνο) και κατά το 1/3 μέσα στην αμέσως επόμενη περίοδο.

- Β. Τα άλλα εισοδήματα (περιλαμβάνονται και καθαροί έμμεσοι φόροι) αυξάνονται σε κάθε περίοδο όσο και ο Δ.Τ.Κ. μεταξύ αρχής και τέλους της αμέσως προηγούμενης περιόδου. Η αύξηση αυτή επηρεάζει τις τιμές μέσα στην ίδια περίοδο.
- Γ. Ο πιο πάνω κανόνας (Β) ισχύει για τις τιμές των εισαγομένων. Αυτό στηρίζεται στην συναλλαγματική πολιτική ότι σε κάθε περίοδο η διολίσθηση ισούται με τη μεταβολή του Δ.Τ.Κ. της αμέσως προηγούμενης περιόδου. Οι τιμές σε ξένα νομίσματα θεωρούνται σταθερές.
- Δ. Οι πιο πάνω παράγοντες θεωρούνται ότι συμβάλλουν στη μεταβολή του Δ.Τ.Κ ως εξής :

- Μισθοί και αγροτικά εισοδήματα	36%
- Άλλα εισοδήματα	44%
- Εισαγόμενα είδη	20%

Οι παραπάνω υποθέσεις υπολογισμού σημαίνουν ότι οι μισθοί και τα αγροτικά εισοδήματα ελέγχονται μέσω της εισοδηματικής πολιτικής, τα λοιπά εισοδήματα είναι ανέλεγκτα και η συναλλαγματική πολιτική επιδιώκει την εξίσωση των ρυθμών μεταβολής τιμών (σε δρχ.) των εγχωρίων και των εισαγομένων προϊόντων.

Τα σενάρια είναι τα εξής :

- Πάγωμα μισθών και αγροτικών εισοδημάτων και μερικό πάγωμα τιμών από 1.11.85 μέχρι 31.3.86 και στη συνέχεια καταβολή ΑΤΑ ανά τετράμηνο με βάση την επιδιωκόμενη αύξηση τιμών και αφαίρεση του εισαγομένου πληθωρισμού (πίνακας 2.1).
- Ισχύον σύστημα ΑΤΑ με παράλειψη της αύξησης της 1.1.86 (Πίνακας 2.2.)

- Καταβολή ΑΤΑ από 1.1.86 και ανά τετράμηνο με βάση την επιδιωκόμενη αύξηση των τιμών χωρίς αφαίρεση του εισαγόμενου πληθωρισμού (Πίνακας 2.3).
- Όπως το προηγούμενο σενάριο αλλά με αφαίρεση του εισαγόμενου πληθωρισμού (Πίνακας 2.4).

Σημειώνεται ότι σε όλα τα σενάρια με ΑΤΑ βάσει στόχου περιλαμβάνεται και διορθωτική ρήτρα, Στην αρχή δηλαδή κάθε τετραμήνου δίνεται και η διαφορά μεταξύ προβλεφθέντος και πραγματοποιηθέντος πληθωρισμού στο προηγούμενο τετράμηνο.

Έγιναν επίσης υπολογισμοί και για τη διατήρηση του ισχύοντος συστήματος ΑΤΑ ώστε να χρησιμεύσουν ως βάση σύγκρισης (Πίνακας 2.5).

Τέλος σημειώνεται ότι σε όλα τα σενάρια έχουν συνυπολογιστεί και οι αυξήσεις λόγω ωρίμανσης (2,4% το χρόνο, 0,8% το τετράμηνο).

Όλοι οι υπολογισμοί αφορούν μέσο μισθωτό με ακαθάριστες αποδοχές 70.000 δρχ. το μήνα σήμερα. Σε όλα τα σενάρια η ΑΤΑ δίνεται στα ισχύοντα σήμερα κλιμάκια.

4. Βασικές Διαπιστώσεις

Από τα πιο πάνω σενάρια προκύπτουν τα εξής βασικά συμπεράσματα :

α. Οι υποθέσεις υπολογισμού δεν οδηγούν σε ρεαλιστικές προβλέψεις για την εξέλιξη στις τιμές, τους μισθούς και άρα την ανταγωνιστικότητα στα επόμενα δύο χρόνια. Επιτρέπουν απλώς μία σχετική αξιολόγηση των σεναρίων.

- β. Όλα τα σενάρια επιβεβαιώνουν την άποψη που εκφράστηκε πιο πάνω ότι δηλαδή δεν είναι εφικτή η μεγάλη επιβράδυνση του ρυθμού πληθωρισμού με μία εισοδηματική πολιτική που αφορά μόνο τους μισθούς και τα αγροτικά εισοδήματα. Παρατηρείται ότι και το περιοριστικό σενάριο (2.1) που στηρίζεται και στις πιο επικραλείς υποθέσεις για τον έλεγχο τιμών δίνει μεταβολή του Δ.Τ.Κ. μεταξύ αρχής και τέλους του 1986 ίση με 16% (μέσα επίπεδα 17%).
- γ. Σε όλα τα σενάρια η μείωση των πραγματικών αποδοχών του 1986 κυμαίνεται σε μέσα επίπεδα από 5% έως 7,5% πράγμα που δημιουργεί βάσιμες αμφιβολίες ως προς το βαθμό κοινωνικής αποδοχής τους.
- δ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι και με το περιοριστικό σενάριο σε σχέση με το σημερινό σύστημα, η μείωση του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού δεν θα υπερβεί τα 30 δισ. Για σενάρια λιγότερο περιοριστικά και άρα πιο "ρεαλιστικά" η εξοικονόμηση θα είναι λιγότερη.
- ε. Σε ότι αφορά τέλος την ανταγωνιστικότητα (όπως ορίστηκε) παρατηρείται ότι η βελτίωση της στην περίοδο 1986 και 1987 είναι συνάρτηση δύο παραγόντων :α) μιάς αρχικής μείωσης των πραγματικών αποδοχών (σενάρια 2.1-2.3) και β) της συναλλαγματικής πολιτικής που υποτέθηκε ότι ακολουθείται (σενάρια 2.1-2.5) Η ταχύτητα και η έκταση της βελτίωσης εξαρτάται από το συνδυασμό των δύο αυτών παραγόντων. Το ερώτημα που ανακύπτει είναι κατά πόσο η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής παραγωγής καθορίζεται μόνο από το διορθωμένο κόστος εργασίας.

Παράρτημα 2

ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΙΝΑΚΩΝ 2.1-2.5

- (α) - Οι τιμές καταναλωτή επηρεάζονται από τρεις παράγοντες: κατά 36% από τους μισθούς και το αγροτικό εισόδημα (που υποτέθηκε ότι αυξάνεται όπως και όσο οι μισθοί), κατά 44% από τα "άλλα" εισοδήματα, και κατά 20% από τις τιμές εισαγομένων (συμπεριλαμβανομένης της υποτίμησης). (Τα ποσοστά στηρίζονται στους πίνακες εισροών - εκροών του 1975).
- (β) - Η αύξηση των μισθών (και αγρ. εισοδ.) επιρρίπτεται στις τιμές κατά τα 2/3 μέσα στο ίδιο 4μηνο και κατά το 1/3 μέσα στο επόμενο. Οι μισθοί (και αγρ. εισοδ.), αυξάνονται όπως ορίζει το συγκεκριμένο σενάριο ΑΤΑ κάθε πίνακα.
- (γ) - Οι τιμές εισαγομένων σε ξένο νόμισμα θεωρούνται σταθερές. Το μέσο επίπεδο της συναλλ. ισοτιμίας σε ένα 4μηνο μεταβάλλεται όσο το επίπεδο του δείκτη τιμών καταναλωτή μεταξύ αρχής - τέλους του προηγούμενου 4μηνου και επιδρά αμέσως στις ίδιες τιμές. Ο ίδιος κανόνας/υπόθεση ισχύει και για την αύξηση των "άλλων" εισοδημάτων. (Ο ανωτέρω κανόνας συναλλ. πολιτικής υποτέθηκε ότι εφαρμόζεται ήδη κατά το τελευταίο 4μηνο του 1985).
- (δ) - Όλοι οι υπολογισμοί αφορούν το πιο αντιπροσωπευτικό κλιμάκιο ακαθάριστων μηνιαίων αποδοχών: 40.000 δρχ. την 1.1.82 και 70.071 δρχ. στο τέλος του 1985 (μέσος ετήσιος όρος του 1985: 68.049 δρχ). Τα ποσοστά που προκύπτουν ισχύουν και για το μέγεθος "μέσες αποδοχές" στο σύνολο της οικονομίας, όπως επιβεβαιώθηκε με ξεχωριστούς υπολογισμούς. Η επίπτωση της "ωρίμανσης" έχει συμπεριληφθεί και εκτιμάται ίση με 2,4% σε ετήσια βάση: υποτέθηκε ότι η κατανομή της μέσα στο έτος είναι ομαλή (0,8% κάθε 4μηνο, 1,2% κάθε 6μηνο).

(ε) - Η εξέλιξη του Δ.Τ.Κ. (μήνα με μήνα) που προκύπτει από τα παραπάνω, τροποποιήθηκε για να ληφθούν υπ'όψη οι εξής εποχιακές διακυμάνσεις:

Δεκέμβριος: +0,5%

Ιανουάριος: -0,5%

αυξομείωση των τιμών των υπηρεσιών λόγω δώρου Χριστώνων.

Φεβρουάριος: -1,5%

Μάρτιος: +1,5%

εκπτώσεις Φεβρουαρίου

Απρίλιος: +0,3%

Μάιος: -0,3%

αυξομείωση των τιμών των υπηρεσιών λόγω δώρου Πάσχα

Ιούλιος: -0,5%

Αύγουστος: -1,5%

Σεπτέμβριος: +2,0%

αυξομείωση τιμών οπωροκηπευτικών και εκπτώσεις Αυγούστου

(στ) - Η εξέλιξη του Δ.Τ.Κ. σε όλα τα σενάρια στηρίζεται στην πρόβλεψη ότι οι τιμές θα αυξηθούν κατά 10% στο γ'4μηνο του 1985.

(ζ) - Σε όλα τα σενάρια ισχύουν τα σημερινά κλιμάκια της ΑΤΑ: 100% της αύξησης των τιμών για τμήμα αποδοχών 0-50.000 δρχ., 50% της αύξησης για το τμήμα 50.001-75.000 δρχ. και 25% για το τμήμα 75.001-100.000 δρχ.

Περίοδος	Τιμές καταναλωτή		Ονομ. αποδοχές (κόστος εργασ.)	Συναλλαγματική ισοτιμία δραχμής	Πραγματικές αποδοχές	Διορθωμένο κόστος εργασ. ("ανταγωνι- στικότητα")	
	Τέλος περιόδ.	Μέσο επίπεδο περιόδου	Τέλος και μέσο επίπεδο περιόδ.	Μέσο επίπεδο περιόδου	Τέλος και μέσο επίπεδο περιόδ.	Τέλος και μέσο επίπεδο περιόδ.	
	(6) = (3):(4)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5) = (3):(2)	(6) = (3):(4)
(Μεταβολή σε σύγκριση με την αμέσως προηγούμενη περίοδο) με την προηγούμενη περίοδο							
1985 α' 4μηνo	89,9	89,0	91,4	...	102,7	...	...
1985 β' 4μηνo	91,7(2,1)	92,9(4,4)	97,5(6,6)	...	105,0(2,2)	...	...
1985 γ' 4μηνo	100,0(9,0)	100,0(7,6)	100,0(2,6)	100,0	100,0(-4,8)	100,0	100,0
Ιαν.-Μάρ. '86	103,7(3,7)	103,5(3,5)	100,6(0,6)	106,7(6,7)	97,2(-2,8)	94,3(-5,7)	...
Απρ.-Ιουλ. '86	109,2(5,3)	109,2(5,5)	104,7(4,1)	113,1(6,0)	95,9(-1,3)	92,6(-1,8)	...
Αυγ.-Νοέ. '86	114,2(4,5)	113,8(4,2)	107,6(2,8)	119,1(5,3)	94,6(-1,4)	90,3(-2,5)	...
Δεκ. '86-Μάρ. '87	119,0(4,2)	118,8(4,4)	112,1(4,1)	124,5(4,5)	94,4(-0,2)	90,0(-0,3)	...
Απρ.-Ιουλ. '87	122,9(3,2)	123,8(4,2)	115,0(2,6)	129,7(4,2)	92,9(-1,6)	88,7(-1,4)	...
Αυγ.-Νοέ. '87	126,6(3,0)	126,7(2,3)	118,2(2,8)	133,8(3,2)	93,9(1,1)	88,3(-0,5)	...
Δεκ. '87-Μάρ. '88	130,1(2,8)	130,6(3,1)	121,4(2,7)	137,8(3,0)	93,0(-1,0)	88,1(-0,2)	...

Μέγεθος	Μέση ετήσια μεταβολή 1986	Μεταβολή Δεκ/Δεκ.	Μέση ετήσια μεταβολή 1987	Μεταβολή Δεκ/Δεκ.
-Ονομ. αποδοχές (με ωρίμανση)	9,5	11,3	9,8	8,2
-Τιμές καταναλωτή	17,0	16,0	12,8	10,4
-Πραγμ. αποδοχές	-6,4	-4,1	-2,7	-2,0
-Διορθ. κόστος εργασίας	-10,0	-10,0	-3,5	-2,1

Υποθέσεις και τρόπος υπολογισμού: Υποθέσεις και τρόπος υπολογισμού: Υποθέσεις και τρόπος υπολογισμού:

(α) "Μερικό πάγωμα" 1.11.85 - 31.3.86: στο διάστημα αυτό δεν επηρεάζουν τις τιμές οι αυξήσεις του κόστους εργασίας και των αγροτικών εισοδημάτων. Οι μισθοί και τα αγρ. εισοδήματα δεν αυξάνονται στο διάστημα αυτό. Μετά την 1.4.86, η επίπτωση επιρρίπτεται αμέσως (μέσα στους πρώτους 4 μήνες) στις τιμές ένα μέρος (το 50%) της επίπτωσης που επρόκειτο να έχουν προκύψει στις τιμές κατά τη διάρκεια του 5μήνου οι αυξήσεις μισθών και αγρ. εισοδημάτων που πραγματοποιήθηκαν πριν από την 1.4.86, καθώς και οι αυξήσεις λόγω "ωρίμανσης" μεταξύ 1.11.85 - 31.3.86. Τα υπόλοιπα 50% "χάνεται".

(β) Από την 1.4.86 χορηγείται 4μηνιαία ΑΤΑ με βάση την επιδιωκόμενη αύξηση των τιμών στο επόμενο 4μηνo και με αφαίρεση του εισαγόμενου πληθωρισμού.

Αν οι τιμές μέσα σ' ένα 4μηνo αυξηθούν περισσότερο από το στόχο χορηγείται διορθωτική αύξηση από το αμέσως επόμενο 4μηνo αλλά με αφαίρεση του εισαγόμενου πληθωρισμού. Οι αρνητικές διαφορές συμψηφίζονται με θετικές διαφορές που προκύπτουν μεταγενέστερα. Θετικές διαφορές μικρότερες από μία ποσοστιαία μονάδα συνυπολογίζονται στη διορθωτική αύξηση της πρώτης περιόδου κατά την οποία θα προκύψει (σωρευτικά) διαφορά μεγαλύτερη από 1%.

(γ) Χρηγήθηκαν οι εξής αυξήσεις βάσει στόχου:

1.4.86 = 3,9%	(5% μείον 1,1% επίπτωση εισαγ. πληθωρισμού)
1.8.86 = 2,4%	(3,5% " 1,1% " " ")
1.12.86 = 2,6%	(3,5% " 0,9% " " ")
1.4.87 = 2,2%	(3,0% " 0,8% " " ")
1.8.87 = 2,4%	(3,0% " 0,6% " " ")
1.12.87 = 2,4%	(3,0% " 0,6% " " ")

Επίσης χορηγήθηκε διορθωτική αύξηση 1,3% από 1.12.86

(ΙΕΝΑΡΙΟ "Α")

(ΙΕΝΑΡΙΟ "Α")

(ΙΕΝΑΡΙΟ "Α")

(ΙΕΝΑΡΙΟ "Α")

(ΙΕΝΑΡΙΟ "Α")

Περίοδος	Τιμές καταναλωτή	Όνομ. αποδοχές (κόστος εργασ.)	Συναλλαγματική ισοτιμία δραχμής	Πραγματικές αποδοχές	Διορθωμένο κόστος εργασίας ("ανταγωνιστικότητα")
Τέλος Περιόδ. (1)	Μέσο επίπ. περιόδου (2)	Τέλος και μέσο επίπεδο περιόδ. (3)	Μέσο επίπεδο περιόδου (4)	(5) = (3):(2)	(6) = (3):(4)
1985 α' 4μηνο	89,0	91,4	91,4	102,7	...
1985 β' 4μηνο	90,9 (2,1)	97,5 (6,6)	97,5	105,0 (2,2)	...
1985 γ' 4μηνο	100,0 (10,0)	100,0 (2,6)	100,0	100,0 (-4,8)	100,0
1986 α' 4μηνο	106,7 (6,7)	100,8 (0,8)	110,0 (10,0)	95,0 (-5,0)	91,6 (-8,4)
1986 β' 4μηνο	110,7 (3,7)	107,4 (6,5)	112,4 (6,7)	95,5 (0,5)	91,5 (-0,1)
1986 γ' 4μηνο	118,1 (6,6)	111,5 (3,9)	121,7 (6,3)	93,8 (-1,8)	91,6 (0,1)
1987 α' 4μηνο	125,1 (5,9)	118,5 (6,2)	129,7 (6,6)	95,0 (1,3)	91,4 (-0,2)
1987 β' 4μηνο	129,2 (3,3)	125,0 (5,5)	137,4 (6,9)	95,1 (0,1)	91,0 (-0,4)
1987 γ' 4μηνο	137,3 (6,2)	129,1 (3,3)	141,9 (3,3)	93,3 (-1,9)	91,0 (0,0)

(Μεταβολή σε σύγκριση με την αμέσως προηγούμενη περίοδο)

Μέση ετήσια μεταβολή	Μέση ετήσια μεταβολή	Μέση ετήσια μεταβολή	Μέση ετήσια μεταβολή
Μεταβολή Δεκέμβρ./Δεκέμβρ.	Μεταβολή Δεκέμβρ./Δεκέμβρ.	Μεταβολή Δεκέμβρ./Δεκέμβρ.	Μεταβολή Δεκέμβρ./Δεκέμβρ.
- Όνομ. αποδοχές (με ωρίμανση)	10,6	11,4	16,3
- Τιμές καταναλωτή	19,7	18,1	16,9
- Πραγμ. αποδοχές	-7,6	-5,7	-0,5
- Διορθ. κόστος εργασίας	-8,4	-8,4	-0,7

Υποθέσεις και τρόπος υπολογισμού:

(α) Εφαρμόζεται το ισχύον σύστημα ΑΤΑ (4μηνιαία, με βάση την πραγματοποιηθείσα αύξηση μεταξύ αρχής-τέλους του προηγούμενου 4μήνου) με παράλειψη της αύξησης της 1.1.86.

(β) Προκύπτουν οι εξής αυξήσεις (EX POST):

1.1.86 = 0%	1.1.86 = 0%	1.1.86 = 0%	1.1.86 = 0%
1.5.86 = 6,7%	1.5.86 = 6,7%	1.5.86 = 6,7%	1.5.86 = 6,7%
1.9.86 = 3,7%	1.9.86 = 3,7%	1.9.86 = 3,7%	1.9.86 = 3,7%
1.1.87 = 6,6%	1.1.87 = 6,6%	1.1.87 = 6,6%	1.1.87 = 6,6%
1.5.87 = 5,9%	1.5.87 = 5,9%	1.5.87 = 5,9%	1.5.87 = 5,9%
1.9.87 = 3,3%	1.9.87 = 3,3%	1.9.87 = 3,3%	1.9.87 = 3,3%

(ΣΕΝΑΡΙΟ "M")

(ΣΕΝΑΡΙΟ "M")

(ΣΕΝΑΡΙΟ "M")

(ΣΕΝΑΡΙΟ "M")

Περίοδος	Δι-συνθεμένο Τιμές καταναλωτή	Ονομ. αποδοχές (κόστος εργασ.)	Συναλλαγματική ισοτιμία δραχμής	Πραγματικές αποδοχές	Διορθωμένο κόστος εργασίας ("ανταγωνιστικότητα")
Τέλος Περιόδου	Μέσο επίπ. περιόδου	Τέλος και μέσο επίπεδο περιόδου	Μέσο επίπεδο	Τέλος και μέσο επίπεδο	Μέσο επίπ. περιόδου
5) = (3):(2)	(4) = (3):(4):(1)	(2)	(3)	(4) = (3):(2)	(6) = (3):(4) = (5):(2)
(Μεταβολή σε σύγκριση με την αμέσως προηγούμενη περίοδο)					
1985 α' 4μηνιο	89,0	89,0	91,4	89,0	102,7
1985 β' 4μηνιο	90,9(2,1)	92,9(4,4)	97,5(6,6)	90,9(2,1)	105,0(2,2)
1985 γ' 4μηνιο	100,0(10,0)	100,0(7,6)	100,0(2,6)	100,0(10,0)	100,0(-4,8)
1986 α' 4μηνιο	107,6(7,6)	106,6(6,6)	105,1(5,1)	107,6(7,6)	95,5(-4,5)
1986 β' 4μηνιο	112,1(4,2)	113,7(6,7)	110,0(4,7)	112,1(4,2)	92,9(-2,7)
1986 γ' 4μηνιο	120,5(7,5)	120,9(6,3)	117,4(6,7)	120,5(7,5)	95,2(2,5)
1987 α' 4μηνιο	128,1(6,3)	127,4(5,4)	124,0(5,6)	128,1(6,3)	93,5(-1,8)
1987 β' 4μηνιο	132,3(3,3)	134,7(5,7)	129,6(4,5)	132,3(3,3)	92,0(-1,6)
1987 γ' 4μηνιο	140,6(6,2)	141,7(5,2)	135,3(4,4)	140,6(6,2)	92,9(1,0)

Μέγεθος	Μέση ετήσια μεταβολή	Μεταβολή Δεκ/Δεκ.	Μέση ετήσια μεταβολή	Μεταβολή Δεκ/Δεκ.
-Ονομ. αποδοχές (με ωρίμανση)	17,2	16,6	17,2	16,6
-Τιμές καταναλωτή	20,5	18,3	20,5	16,7
-Πραγμ. αποδοχές	-2,7	-1,4	-2,7	-1,5
-Διορθ. κόστος εργασίας	-4,8	-1,8	-4,8	-2,4

Υποθέσεις και τρόπος υπολογισμού:

(α) Εφαρμόζεται κανονικά από 1.1.86 4μηνιαία ΑΤΑ με βάση την επιδιωκόμενη αύξηση των τιμών στο επόμενο 4μηνιο (ΧΩΡΙΣ σφαί-
ρηση του εισαγόμενου πληθωρισμού) και με διορθωτική ρήτρα.

(β) Χορηγήθηκαν οι εξής αυξήσεις βάσει στόχου:

1.1.86 = 5%
1.5.86 = 2%
1.9.86 = 5%
1.1.87 = 3,5%
1.5.87 = 2%
1.9.87 = 3,5%

1.1.86 = 5%
1.5.86 = 2%
1.9.86 = 5%
1.1.87 = 3,5%
1.5.87 = 2%
1.9.87 = 3,5%

1.1.86 = 5%
1.5.86 = 2%
1.9.86 = 5%
1.1.87 = 3,5%
1.5.87 = 2%
1.9.87 = 3,5%

1.1.86 = 5%
1.5.86 = 2%
1.9.86 = 5%
1.1.87 = 3,5%
1.5.87 = 2%
1.9.87 = 3,5%

Επίσης δόθηκαν διορθωτικές αυξήσεις 2,6% από 1.5.86, 2,2% από 1.9.86, 2,5% από 1.1.87, 2,8% από 1.5.87 και 1,3% από 1.9.87. Εκκρεμεί διορθωτική αύξηση 2,7% για την 1.1.88.

(IENAPIO "N")

Περίοδος	Τίτρες καταναλωτή	Όνομ. αποδοχές (κόστος εργασ.)	Συνλλαγματική ισοτιμία δραχμής	Πραγματικές αποδοχές	Διορθωμένο κόστος εργασίας ("ανταγωνιστικότητα")
Μέσο επιπ. περιόδου	Τέλος και μέσο επίπεδο περιόδου	Τέλος και μέσο επίπεδο περιόδου	Μέσο επίπεδο περιόδου	Τέλος και μέσο επίπεδο περιόδου	Μέσο επιπ. περιόδου
(5) = (3) : (2)	(6) = (3) : (4)	(7) = (3) : (4)	(8) = (3) : (4)	(9) = (3) : (4)	(10) = (3) : (4)
(Μεταβολή σε σύγκριση με την αμέσως προηγούμενη περίοδο)					
1985 α' 4μηνος	89,0	89,0	91,4	89,0	91,4
1985 β' 4μηνος	90,9(2,1)	92,9(4,4)	97,5(6,6)	92,9(4,4)	97,5(6,6)
1985 γ' 4μηνος	100,0(10,0)	100,0(7,6)	100,0(2,6)	100,0(7,6)	100,0(2,6)
1986 α' 4μηνος	107,4(7,4)	106,4(6,4)	103,4(3,4)	107,4(7,4)	103,4(3,4)
1986 β' 4μηνος	110,9(3,3)	112,9(6,1)	106,8(3,3)	110,9(3,3)	106,8(3,3)
1986 γ' 4μηνος	118,2(6,5)	119,0(5,4)	112,7(5,5)	118,2(6,5)	112,7(5,5)
1987 α' 4μηνος	124,7(5,5)	124,5(4,6)	117,0(3,8)	124,7(5,5)	117,0(3,8)
1987 β' 4μηνος	127,3(2,1)	130,2(4,6)	120,6(3,1)	127,3(2,1)	120,6(3,1)
1987 γ' 4μηνος	133,7(5,0)	135,3(3,9)	124,5(3,2)	133,7(5,0)	124,5(3,2)

1 9 8 7 6	1 9 8 7 5	1 9 8 6	1 9 8 7 6	1 9 8 7 5
Μέση ετήσια μεταβολή	Μέση ετήσια μεταβολή	Μέση ετήσια μεταβολή	Μέση ετήσια μεταβολή	Μέση ετήσια μεταβολή
Δεκ/Δεκ.	Δεκ/Δεκ.	Δεκ/Δεκ.	Δεκ/Δεκ.	Δεκ/Δεκ.
11,9	11,9	11,6	11,9	11,9
15,3	15,3	20,0	15,3	15,3
2,9	2,9	-7,0	-2,9	-2,9
3,6	3,6	-7,6	-3,6	-3,6

Υποθέσεις και τρόπος υπολογισμού

(α) Ισχύει από 1.1.86 4μηναία ΑΤΑ με βάση την επιδιωκόμενη αύξηση των τιμών στο επόμενο 4μηνο και ΜΕ αφαίρεση του εισαγόμενου πληθωρισμού. Για τον υπολογισμό των διορθ. αυξήσεων, από την πραγματοποιηθείσα αύξηση του ΔΤΚ αφαιρείται ο εισαγόμενος πληθωρισμός.

(β) Χορηγήθηκαν οι εξής αυξήσεις βάσει στόχου:

1.1.86 = 3% (5% μείον 2% επίπτωση εισαγόμενου πληθωρισμού)

1.5.86 = 0,5% (2% - " - 1,5% - " - 1,5%)

1.9.86 = 4,3% (5% - " - 0,7% - " - 0,7%)

1.1.87 = 2,2% (3,5% μείον 1,3% επίπτωση εισαγόμενου πληθωρισμού)

1.5.87 = 0,9% (2% - " - 1,1% - " - 1,1%)

1.9.87 = 3,1% (3,5% - " - 0,4% - " - 0,4%)

Επίσης δόθηκαν διορθωτικές αυξήσεις 2,4% από 1.5.86, 1,3% από 1.9.86, 1,5% από 1.1.87 και 2% από 1.5.87, 5% από 1.9.87 και 2% από 1.1.88. Επικρεμεί διορθ. αύξηση 1,6% για την περίοδο 1.1.88-3.3.88.

(ΓΕΝΑΡΙΟ "0")

(ΓΕΝΑΡΙΟ "0")

(ΓΕΝΑΡΙΟ "0")

(ΓΕΝΑΡΙΟ "0")

(ΓΕΝΑΡΙΟ "0")

Περίοδος	Τιμές	καταναλωτή	Ονομ. αποδοχές (κόστος εργασ.)	Συναλλαγματική ισοτιμία δραχμής	Πραγματικές αποδοχές	Διορθωμένο κόστος εργασίας ("ανταγωνιστικότητα")
(2)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1985 α' 4μηνιο	89,0	89,0	91,4	102,7	...	...
- " β' - "	90,9(2,1)	92,9(4,4)	97,5(6,6)	105,0(2,2)	...	...
1985 γ' 4μηνιο	100,0(10,0)	100,0(7,6)	100,0(2,6)	100,0	100,0(-4,8)	100,0
1986 α' 4μηνιο	108,9(8,9)	107,4(7,4)	109,4(9,4)	110,0(10,0)	101,9(1,9)	99,5(-0,5)
- " β' - "	115,7(6,2)	116,5(8,5)	118,3(8,1)	119,8(8,9)	101,5(-0,4)	98,7(-0,8)
- " γ' - "	126,2(9,1)	125,9(8,1)	125,0(5,7)	127,2(6,2)	99,3(-2,2)	98,3(-0,4)
1987 α' 4μηνιο	136,5(8,2)	134,9(7,1)	134,6(7,7)	138,8(9,1)	99,8(0,5)	97,0(-1,3)
- " β' - "	143,9(5,4)	145,4(7,8)	143,8(6,8)	150,2(8,2)	98,9(-0,9)	95,7(-1,3)
- " γ' - "	155,7(8,2)	155,8(7,2)	150,4(4,6)	158,3(5,4)	96,5(-2,4)	95,0(-0,7)

(Μεταβολή σε σύγκριση με την αμέσως προηγούμενη περίοδο)

1986	1986	1986	1987	1987
Μέση ετήσια μεταβολή	Μεταβολή Δεκ/Δεκ.	Μέση ετήσια μεταβολή	Μεταβολή Δεκ/Δεκ.	Μέση ετήσια μεταβολή
- Ονομ. αποδοχές (με ωρίμανση)	21,9	24,6	21,2	20,0
- Τιμές καταναλωτή	24,1	26,2	24,7	23,4
- Πραγμ. αποδοχές	-1,8	-1,3	-2,8	-2,8
- Διορθ. κόστος εργασίας	-1,7	-1,7	-2,4	-3,4

Υποθέσεις και τρόπος υπολογισμού:

(α) Εφαρμογή εσχώνοντος συστήματος ΑΤΑ.

(β) Χορηγήθηκαν οι εξής αυξήσεις (EX POST):

1.1.86 = 10%

1.5.86 = 8,9%

1.9.86 = 6,2%

1.1.87 = 9,1%

1.5.87 = 8,2%

1.9.87 = 5,4%

1.1.86 = 10%

1.5.86 = 8,9%

1.9.86 = 6,2%

1.1.87 = 9,1%

1.5.87 = 8,2%

1.9.87 = 5,4%

1.1.86 = 10%

1.5.86 = 8,9%

1.9.86 = 6,2%

1.1.87 = 9,1%

1.5.87 = 8,2%

1.9.87 = 5,4%

1.1.86 = 10%

1.5.86 = 8,9%

1.9.86 = 6,2%

1.1.87 = 9,1%

1.5.87 = 8,2%

1.9.87 = 5,4%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Επιτόκια Καταθέσεων

Η αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων δέν κρίνεται σκόπιμη αυτή τη στιγμή για τους εξής λόγους:

- α) Η ροπή προς κατάθεση βρίσκεται ακόμα σε ικανοποιητικά επίπεδα
- β) Το σημερινό μέσο επιτόκιο καταθέσεων - μετά τη διόρθωση για τον πληθωρισμό - δέν είναι σε πολύ χαμηλό επίπεδο, άν ληφθεί υπόψη ότι το εισόδημα από τόκους δέν φορολογείται στην Ελλάδα. Παράλληλα, τελευταία έχει σημειωθεί σημαντική μείωση των πραγματικών επιτοκίων στο εξωτερικό, με αποτέλεσμα τα επιτόκια στις δραχμικές καταθέσεις να έχουν γίνει περισσότερο ανταγωνιστικά.
- γ) Η εφαρμογή του προγράμματος σταθεροποίησης πρέπει να οδηγήσει τελικά στην μείωση του πληθωρισμού και επομένως στην αύξηση της πραγματικής απόδοσης των καταθέσεων.
- δ) Η αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων συνεπάγεται σημαντική αύξηση του κόστους πορισμού κεφαλαίων του τραπεζικού συστήματος (35 δισ. δρχ. περίπου, για το 1986, με αύξηση επιτοκίου κατά 1 ποσοστιαία μονάδα). Εάν ληφθεί υπόψη ότι τα περιθώρια κέρδους του τραπεζικού συστήματος είναι από περιορισμένα ως ανύπαρκτα, το κόστος αυτό θα βαρύνει τελικά τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα.

θα πρέπει όμως να σημειωθεί και πάλι ότι στους τελευταίους μήνες η αλλαγή στην τάση αύξησης των τιμών και η σχετική διεύρυνση των πληθωριστικών προσδοκιών, και ιδιαίτερα η μεγάλη αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών, που ενισχύει τις πιθανότητες για ταχύτερη διολίσθηση της δραχμής ή ακόμα και εφάπαξ αναπροσαρμογή της, πιθανό να επηρεάσουν αρνητικά τη ροπή προς κατάθεση και να κάνουν αναγκαία μιά αύξηση των επιτοκίων κατάθεσεων.

Επιτόκια Χορηγήσεων

Βασικές (υψηλότοκες) κατηγορίες χορηγήσεων

Τα επιτόκια στις βασικές κατηγορίες χορηγήσεων (κεφάλαια κίνησης στη βιομηχανία, δάνεια για παραγωγικές επενδύσεις κλπ.) προτείνεται να παραμείνουν αμετάβλητα.

Η αύξηση των επιτοκίων των βασικών κατηγοριών χορηγήσεων δεν κρίνεται σκόπιμη διότι:

Πρώτο, η οικονομική δραστηριότητα ευρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, ιδιαίτερα στον τομέα των επενδύσεων. Ήδη, η ζήτηση για δανειακά κεφάλαια από το τραπεζικό σύστημα πρέπει να θεωρηθεί ως τουλάχιστον εύλογη για τις πιο πάνω κατηγορίες χορηγήσεων.

Δεύτερο, στις πιο πάνω κατηγορίες χορηγήσεων τα πραγματικά επιτόκια βρίσκονται σήμερα σε επίπεδα που δεν είναι σημαντικά χαμηλότερα από τα αντίστοιχα επιτόκια των χωρών της ΕΟΚ.

Το πρόβλημα των χαμηλότοκων χορηγήσεων καλύπτεται στο τέλος του κυρίου τμήματος της έκθεσης.